

התנין שבלע את הצפרדע הענקית].

אמר רב פפא בר שמואל: אי לא הואי התם,
וראיתי דבר זה, **לא הימני** [לא הייתי יכול
להאמין] שיתכן דבר כזה.⁽¹⁰⁾

ועתה מביאה הגמרא ארבעה מאמרים ממה

שראו רבה בר בר חנה וחבריו כשנסעו
בספינה:

א. **ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא, הוה**
קא אזלינן בספינתא [פעם אחת נסענו
בספינה].

שלמד בגרונו — **אקרא דהגרוניא** —
ששים מסכתות.

ובא היצר הרע שנקרא תנין לפתות את
התלמיד חכם שלא יעסוק בתורה מחמת חסרון
מזונות. [נחש בארץ, הוא היצר המפתה את עמי
הארץ; תנין בים, הוא היצר המפתה תלמידי
חכמים שהילוכם בים התלמוד ובמעייני
החכמה].

ועל ידי פיתוי זה **בלעה** תנינא לצפרדע [ענין
ה"בליעה" אפשר לפרש על פי מה שאמרו שנה
ופירש קשה מכולם, וגרוע הוא מאשר אילו לא
למד מעולם].

והעצה לכך היא: להיות **כעורב** — כמו
שאמרו [עירובין כב א]: "שחורות כעורב"
שנעשה על בניו אכזרי כעורב ואז הקדוש ברוך
הוא נותן להם מזונות ככני עורב אשר יקראו אל
ה'.

ואז **סליק** התלמיד חכם ו**יתיב באילנא,**
שמזמן לו הקדוש ברוך הוא אדם להחזיקו,
כיששכר וזבולון, כמו שכתוב: "עץ חיים היא
למחזיקים בה".

ומסיים: **תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא**
— תמכין דאורייתא, שהרי מצאנו בברכת יעקב
ומשה שהקדימו וזבולון ליששכר, כי מעלת
המחזיק גדולה היות ויכול הוא **לכבוש את**
יצרו לחלק נכסיו. [ראה להלן עה א הערה 14
בשם ה"תורת חיים"].

ועל זה אמר רב פפא בר שמואל [שהיה
בבל]: **אי לאו דהואי התם בארץ ישראל, לא**
הימני לפי שבבבל לא ראה כלל מחזיקי תורה

10. א. ענין מאמר זה, כתב הריטב"א: הוא
משל על מלכות בני ערב, והם המושלים
בישראל אחר שנתערבו בהם כמה אומות. וגדול
כחו של אילן ונפלאות השם יתברך שיכולין
ישראל לחיות עמהם ולקיים תורתם ביניהם,
ואלמלא שאנו רואים, לא היינו מאמינים.

ב. ובמהרש"א פירש מאמר זה על המלכויות
המושלות בעולם מבית שני עד ביאת גואלנו
במהרה בימינו [כדרך שראה דניאל] **אקרוקתא**
— צפרדע היא מלכות אלכסנדרוס מוקדון מיון,
ועל שם חכמת יונית נקראת צפר דע [מלשון
דעה].

תנינא — נחש הוא אדום, על שם נחש
הקדמוני, ועל שם כעסו עמנו שהחריבו בית
המקדש וכתיב [דברים לב לג]: כי חמת תנינים
יינם".

פושקנצא — עורב נקבה הוא מלכות
ישמעאל. [ראה בכא קמא צב ב לא לחינם הלל
רזיר אצל עורב, היינו עשיו לקח את בת
ישמעאל לאשה].

וסליק ישמעאל לארץ ישראל, בזכות **אילנא**
— אברהם שהבטיחו הקב"ה [בראשית יז כ]:
"והפריתי אותך... ונתתיו לגוי גדול". **תא חזי**
כמה נפיש חיליה דאילנא שעדיין זכותו
והבטחתו נטויה וכידו ארץ ישראל ורוב הגולה
עד בא יום הגאולה במהרה בימינו אמן סלה.

ג. וב"עץ יוסף" כתב לפרש מאמר זה בשם
הגר"א על תלמיד חכם — **צפרדע.** [כמו
צפרדע שאינה שקטה ביום ובלילה, כך תלמיד
חכם עוסק בתורה ביום ובלילה].